

ԵՐԵՎՈՒՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԻՆ ԵՐԿՈՒ ԿԱՆԳՐՈՒՄԸ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ ԵՒ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄԻՆ ՄԻՇԷԼ ՄԸՐ

Փոխ վարչապետ, ներքին գործոց եւ գիւղական ու քաղաքապետութեանց հարցերու նախարար Միշել Մըր երկէ կ'աշխատէր, որ ընդհանուր տրամադրութիւն կայ երեսփոխանական ընտրութիւնները կատարելու երկու հանգրուանով:

Նախապէս յայտարարուած էր, որ ընտրութիւնները պիտի կատարուին երեք հանգրուաններով՝ Օգոստոս 20-ին, 27-ին եւ Սեպտեմբեր 3-ին: Մըր յայտնեց, որ բաւարար պիտի ըլլան Օգոստոս 27-ի եւ Սեպտեմբեր 3-ի հանգրուանները:

Փոխ վարչապետը ըստ, որ ընտրութիւններուն մասնաւորապէս ընտրութիւնները յառաջիկային պիտի յայտարարէ մամուլային արձագանքներ: Ան բացատրեց, որ վարչական եւ ազգայնական կառուցները կարողութիւններն երկու հանգրուանով կատարելու ընտրութիւններին, երկու հանգրուանով կատարելու ընտրութիւններին, եւ այդպէս ալ պիտի ըլլայ, որպէսզի երեսփոխանական ընտրութիւններու հարցը փակելէ ետք երկիրը կեդրոնական ֆուլթայի Ասիոյ ախտանշաններու մրցաշարքին վրայ, որ առաջին անգամ ըլլալով տեղի պիտի ունենայ Լիբանանի մէջ:

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄՔԵՐԸ ԲՆԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԱՐՔԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՄԻԱՅՍԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾԸ

Խորհրդարանական յանձնախումբերը երկէ գումարեցին ժողով արձակելու համար նախարարութիւններու եւ պետական տարբեր խորհուրդներու միացման օրինագիծը:

Ժողովը գլխաւորեց խորհրդարանի նախագահ Լեւոն Պըրրի, ներկայութեամբ փոխ վարչապետ Միշել Մըրի եւ նախարարներ՝ Անուար Նախիյի, Ղազի Չաւարթի, Իսամ Նաւանի, Մոհամէտ Եուսէֆ Պայտունի, Նասիբ Սալտիկի եւ Սիւլեյման Թրապուշի:

Այս նիստին ընթացքին երեսփոխանները քննարկեցին օրինագիծին ընդհանուր գիծերն ու դրոշմապատճառները: Որոշուեցաւ Չորեքշաբթի օր (վաղը) գումարել երկիրը նիստով՝ սկսելու օրինագիծին յօդուած առ յօդուած քննարկումներ:

Փոխ վարչապետ Մըր խորհրդարանին մէջ կատարեց յայտարարութիւն մը. ան նկատել տուաւ, որ նախարարութիւններու միացման օրինագիծը որոշուած էր պատրաստել նախորդ իշխանութեան օրով, իշխանութեան երեք պետերուն միջեւ գոյացած «բարենորոգման թույլ» կը ղուած համաձայնութեամբ:

Յիշեցնենք, որ խորհրդարանը կառավարութեան վերադարձուցած էր այս օրինագիծը, որովհետեւ հանրապետութեան նախագահին ու վարչապետին կողքին պայն չէին ստորագրած անշուքիւն ունեցող նախարարները:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԳԱՐԵԳԻՆ ...

Շարունակում Ա. Լ. Գ. Լ.

եան, Երուսաղէմի հայոց պատրիարք Թորգոմարք Մանուկեան եւ ուրիշներ:

Յուշ - երեկոյին ելոյթներ ունեցան՝ Մայր տաճարին երգչախումբը, Երեւանի սենեկային նուագախումբը եւ ասմունքողներ Սիլվա Եւոզպաշեան եւ Սարգիս Նաճարեան:

Յուշ - երեկոյին աւարտին ներկաներուն իր հայրապետական խօսքը ուղղեց Ամենայն հայոց Գարեգին Բ. կաթողիկոս:

Երջանկային զատակ Գարեգին Ա. կաթողիկոսի վախճանման Ա. տարելիցին աւելնով, նոյն օրը Մ. Էլմիաճի «Այնք - Մարի Մանուկեան» գանձատան ցուցասրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Գարեգին Ա. աստուածարանական - հայագիտական կեդրոնի» սրահին բացման արարողութիւնը:

(ԱՐՄԷՆՓՐԵՍ)

ՄԱՀԱԶԴ

Հ. Յ. Դ. Կարմիր Լեռ կոմիտէի կը գուժէ իր շրջանի հաւատարմ ընկերներէն:

ԸՆԿ. ԵՍԱՅԻ ՍԸԳԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Շաբաթ, 24 Յունիս 2000-ին:

ՄԱՀԱԶԴ

Օր. Խոփնի Աթիկեան Տէր եւ տիկին Գասպար Սաղրբեան եւ զաւակուք Տէր եւ տիկին Նշան Համամեան եւ զաւակուք եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց մօր, մեծ մօր, զոքանչին եւ հարազատին:

ԷԼԻԶ ԱԹԻԿԵԱՆԻ (ՇՈՒՆՎՆԻ, 1915-2000)

մահը, որ պատահեցաւ Ուրբաթ, 23 Յունիս 2000, գիշերուան ժամը 11:30-ին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, Ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկուեց Երեւանի արարողութիւնը կատարուեցաւ Կիրակի, 25 Յունիս, կէսօրէ ետք ժամը 4:30-ին, Ս. Նշան Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Պուրճ Համուտի Ազգային գերեզմանատունը:

- Ներկայ ընդունիլ իբրեւ մահազո:
- Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին տէր եւ տիկին Նշան Համամեանի բնակարանը, Զարիֆ քաղ «Նախի» շէնք, 8րդ յարկ, Երկուշաբթի 26, Երեքշաբթի 27 եւ Չորեքշաբթի 28 Յունիսին:
- ՄԱԿՍՍՈՒՄ - Կը ինքզինքն փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւններ կատարել թարսիրական հաստատութիւններու:

ԵՐԵՎՈՒՆԱԿԱՆ ԲՈՒՐ ՌԵԿՆԻՄԵՆՏԻՆ ԵՎ ՍՄԱՐ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՄ ԸԱԲԱՍԱՐ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆԵՐ

ԸՍՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԱՀՈՒՄ

Հանրապետութեան նախագահ Կոր. Էմիլ Լախուտ երկէ իր այցելութիւններուն հաւաստեց, որ չկան իշխանութեան հետ, անոր ուղեգիծին հետեւող կամ անոր դէմ նկատուող երեսփոխանութեան թեկնածուներ, այլ իր կարծիքով, բոլորը կ'ընթանան Լիբանանի նպատակով ուղիով, եւ ինք բոլորին նկատմամբ պիտի ունենայ հաւասար վերաբերմունք:

Մոհամէտ Պալպէքիի գլխաւորութեամբ մամուլի սենտիլութեան մէկ պատուիրակութեան այցելութիւնը ընդունելով՝ նախագահը նաեւ վստահեցուց, որ նախագահական պալատին «Գանգալներու գրասենեակ»ը պատրաստ է ընդունելու ընտրական գործընթացին վերաբերեալ ամէն զանգատ:

«Լիբանանի հպարտ է իր պատ մամուլով», ըսաւ նախագահ Լա-

խուտ՝ շեշտելով, թէ ինք ունի լրագրողի դէմ դատ պիտի չբանայ, նոյնիսկ եթէ խիստ քննադատութիւն ուղղէ անոնց իր անձին: «Այսուհանդերձ լրատուութեան հետ գործունէցող պետական մարմինները պետք է կատարեն իրենց պարտականութիւնը՝ պահպանելու ազգային շահն ու պատասխանատուութեան լիակատարութիւնը»:

Հանրապետութեան նախագահը դիտել տուաւ, որ Լիբանանի իր բնույթաւեալ հողերուն մէջ մասը պատագրելէ ետք առիթունի կերտելու բառին ամբողջական իմաստով պետութիւնը, ուր օրէնքի գերիշխանութեան ներքեւ հայրենիքը կրնայ օգտուիլ իր պատկանելուն բոլոր կարողութիւններին:

«Անկարելի է, որ Լիբանանի պիտի իր հողէն որեւէ մաս», ըսաւ նախագահը՝ յայտնելով, որ այս կեցուածքը փոխանցուած է միջազգային ընդհանրութեան:

Խաղաղութեան գործընթացին մասին խօսելով՝ նախագահ Լախուտ ըսաւ, որ Լիբանան կը պահանջէ ՄԱԿի թիւ 425 որոշումին ամբողջական գործադրութիւնը, մինչեւ արդար եւ վերջնական խաղաղութիւն:

ՀԱՅՈՒՆ

ԽԱԹԵՄԻ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ...

Շարունակում Ա. Լ. Գ. Լ.

հանգներ դրական քաղաքականութիւն մը չունին Իրանի հանդէպ եւ ոչ իրապաշտ ու անհիմն ամբաստանութիւններ կ'ուղղեն իսլամական հանրապետութեան դէմ: Խաթեմի ըստ, որ Ուաշինկթոն ինք պէտք է ամբաստանուի Իրանի ներքին հարցերուն միջամուտը դադարեցնելու:

Ուաշինկթոնի եւ Թեհրանի միջեւ լարուածութիւնը թէեւ մեղմացած է Խաթեմի ընտրութենէ (1997) ի վեր, բայց եւ այդպէս Իրանի դէմ ամերիկեան պատժամիջոցները տակաւին հաստատ կը մնան:

Խօսելով Միջին Արեւելքի խաղաղութեան գործընթացին հանդէպ Իրանի որդեգրած կեցուածքին մասին՝ Խաթեմի ըստ, որ Թեհրան արդիւնաւէտ չի նկատեր այդ գործընթացը, որովհետեւ անիկա կ'անտեսէ պահտիցիցիներուն իրաւունքները: Խաթեմի աւելցուց, որ գործընթացը Պաղեստինի գրաւումը նուիրականացնելու ճամբուն վրայ գրուած է, հետեւաբար անիկա դատապարտուած է ձախողութեան: Խաթեմի դիտել տուաւ սակայն, որ Իրան պիտի չմիջամտէ կասեցնելու համար գործընթացը:

Միւս կողմէ, Խաթեմի յայտնեց, որ Չինաստանի մէջ անցեալ շաբթեան ընթացքին ունեցած տեսակցութեան չարժանիքներ կորցրելու մարզի գործակալութեան հարցը:

Խաթեմի, որ անցեալ շաբաթ պաշտօնական այցելութիւն մը տուած էր Չինաստան, ըստ նաեւ, որ Թեհրան յաւ կ'ապեր ունի Պէյճիւսի հետ: Ան աւելցուց, որ չին պաշտօնատարներուն հետ քննարկած է այլազան մարցերու մէջ գործակալութեան թափ տալու կարելիութիւնները, բայց կորիզային մարզէն:

ՆԱԹԱՆ ՇԱՐԱՆՍԻ ԿԸ ՄՊԱՌՆԱՅ...

Շարունակում Ա. Լ. Գ. Լ.

Շարանսի, որ մաս կազմած էր նաեւ նախկին վարչապետ Պենիամին Նեթանիահուի կառավարութեան, յայտնեց, որ եռակողմանի վեհաժողովը պիտի ձախողի պատճառ դառնալով, որ կանխահաւ ընտրութիւններ կարանան Իսրայէլի մէջ եւ կամ ազգային միասնականութեան կառավարութիւն մը կազմուի:

Շարանսի ըսաւ նաեւ, որ վարմացած է լուրջ թէ Պարսք պատրաստակամութիւն յայտնած է Արաբիանսի 90 տարեկան պաղեստինցիներուն պիշուր, երբ տակաւին անի մը ամիս առաջ միայն ան կը խօսէր իսրուստ հարիւրի մասին: Շարանսի աւելցուց, որ խաղաղութիւն հաստատելու համար վիշուրներ պետք է կատարէ նաեւ պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆատ, որ պետք է հրաժարի իր կարգ մը երապներէն:

«ՍԻՓԱ» ԴԱՅՈՅԿԻ ՄԻՈՒԹԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Միութեան անդամական ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ 29 Մայիս 2000-ին, միութեան ակումբին մէջ. ներկայութեամբ մարմնամարզի նախարարութեան ընդհանուր տնօրէնուհի տիկին Լամիդ Հայտարի:

Միութեան վարչական անդամ ընտրուեցան:

Նշան Համամեան՝ ատենապետ, Ռոմէ Նազարեան՝ փոխ ատենապետ, օր. Մարալ Էլմայեան՝ ատենադպրուհի, օր. Ատիլ Գաֆայեան՝ փոխ ատենադպրուհի, օր. Լիւսի Պալեան՝ գանձապահ, Սարգիս Կարբիեան եւ Վեհան Ծեմճեան՝ խորհրդակալ:

ԼԵԹԱՆԱՆԵ ԼՍԳՊԸ ԹԵՐԱԾ ԸՆԿ. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԿ. ԵՐԿՐԱՅԻՆ ԵՄԱՅՈՒՆԻՆԵՐՈՒ ԼԵՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱՎԵՐԶԻ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄ

Տեղի կ'ունենայ Ուրբաթ, 30 Յունիս 2000, երեկոյան ժամը 6:00-ին, Զուարթնոց Կեդրոն, նախկին Կեցազ վարժարան - Թալիլ Պատուի:

ՀՐԱԵՐ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՀԸՍ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԵՑ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԱՆՔԱԿՏԵԼԻ ԿԱՂԸ

Վարչապետ Սեյիմ Հըս երկէ վերահաստատեց, որ Միջին Արեւելքի մէջ հաստատուող որեւէ խաղաղութիւն պէտք է ըլլայ արդար եւ ամբողջական. Իսկ ինչ կը վերաբերի իրանական կողմին հետ խաղաղութեան հասնելու պայմաններուն, ապա վարչապետ Հըս ընդգործեց, որ անոր նախապայմաններն են յարգել իրանական եւ սուրիական առանցքային կապը, արդար լուծում տալ պաղեստինցի գաղթականներու հարցին, խաղաղութեան ուժերու ամբողջական հեռացում՝ ՄԱԿի թիւ 425 որոշումին հիմամբ, հեռանալով նաեւ Մագադիս Ծրպայաչէն եւ սահմանային միւս կէտերէն, որոնց իրանական պատկանելիութիւնը նկատուի չէ առած Լարսոնի երեւակայածին գիծը. ասոնց կողքին, անհրաժեշտ է ազատ արձակել խաղաղութեան բանտերու մէջ արգելափակուած իրանացի պատանդները եւ հատուցել խաղաղութեան ընդհանուր պատճառով Լիբանանի կրած վնասները:

Ամերիկեան համալսարաններու արար շրջանաւարտներու միութեան կազմակերպած «Արարները եւ Ամերիկան» շրջ զարուստ խորհրդակցութիւնը Բարթոլոմէ Կարտիէի պաշտօնակից մէջ կատարելէ ետք, իր արտասանած այս խօսքին մէջ Հըս նաեւ ըստ, որ շրջանին ու Լարսոնի մէջ կայունութիւն չի կրնար հաստատուիլ, եթէ չլուծուի Երուսաղէմի հարցը՝ անոր արարական դիմապիծը վերահաստատելով:

ՆԱԽԱՐԱՐ ՆԱՄԱՆ ԿԸ ՀԱԿԱԴԱՐՁԷ ԲՁԻՉԱՅԻՆ ՀԵՌԱԶԱՅՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Փոսթ - հեռագրատան հարցերու նախարար Իսամ Նամանի տեղեկատուական գրասենեակը երկէ հարցորդագրութեամբ մը յայտարարեց, որ ընթացին հեռաձայնի իւրաքանչիւր ընկերութենէ 300 միլիոն տոյար պետական գանձարկի կրած վնասներուն հատուցում պահանջելու առաջարկը ներկայացուցած է վարչապետ Սեյիմ Հըս եւ ո'չ՝ նախարար Նաման, ինչպէս կը տարածայնեն ընկերութիւնները:

Նախարարը խորհրդարանական յանձնախումբերու միացեալ ժողովին ներկայ գտնուելէ ետք թղթակցութեան հարցումներուն պատասխանելով ըստ, որ ընթացին հեռաձայնի ընկերութիւնները կ'աշխատեն վարկաբեկ կառավարութիւնն ու հարցողակցութեան միջոցներու նախարար, եւ այս դիտարկութեամբ է, որ իրենց օրինագրանցութիւններուն մասին իր տուած մամուլային արարական արշաւի ծիրէն ներքալալով պատճառեց:

ՇԷՅՆ ՀԱՍԱՆ ՆԱՍՐԱԼԼԱՅԻ...

Շարունակում Ա. Լ. Գ. Լ.

ներս գործակցութիւնը՝ ի խնդիր Լիբանանի հպարտութեան:

Ան նկատել տուաւ, որ հիմնահարցերը չեն լուծուած տակաւին. որովհետեւ Լիբանան կը մնայ ենթակալ իսրայէլեան սպանալիքներու իսրայէլեան բնագրաւուի տակ կը մնան իրանական հողամասեր. իսրայէլեան բանտերուն մէջ արգելափակուած կը պահուին իրանացիներ, իսկ Լիբանանի գերիշխանութիւնն ու հարաւային Լիբանանի քաղաքայինները կ'ենթարկուին իսրայէլեան բնադարձներու:

Հարցումի մը պատասխանելով՝ շէյն Նասրալա ըստ, որ Հըպպալա միեւնոյն ատեն թէ՛ քաղաքական գործունէութիւն տանող կուսակցութիւն է, թէ՛ դիմադրութիւն է եւ ան պիտի պահէ իր այս դիմադիր, թէեւ յաջորդ հանգրուանին անի մեծ հետաքրքրութիւն պիտի ցուցաբերէ ներքին հարցերին:

Իսրայէլի հետ գործակցած տարբերու դատաւարութիւններուն մասին հարցումի մը պատասխանելով՝ Հըպպալայի ղեկավարը պահանջեց իսկական վճիռներ արձակել անոնց դէմ, որովհետեւ եթէ դատարան իշխանութիւն անհրաժեշտ խտրութիւնը չցուցաբերէ, ապա Իսրայէլի հետ գործակցած տարբերուն կողմէ վնասուած քաղաքացիները ստիպուած պիտի ըլլան անգամ հետապնդելու իրենց դատը: Այդ տարբերուն ներում շնորհելը հարաւային Լիբանանի մէջ պիտի բորբոքէ միջլիբանանեան հարցերը, քաղաքացիները պիտի ըլլայ Իսրայէլի գործակալ դառնալը, եւ պիտի սպանուի ազգային անվտանգութեան, պոռտուցուց Նասրալայ:

Շրջանային հարցերուն անդրադառնալով՝ շէյն Նասրալա մերժեց պաշտօնակալ երաշխիքներ տալ հիւսիսային Լիբանանի իրականութեան: «Անկարելի է, որ Հըպպալա իսրայէլացիներուն ապահովութեան գծով որեւէ բան ըսէ: Նման բան պիտի չպատահի ո'չ գաղտնօրէն, ոչ ալ բացայայտօրէն», եւրպիսկեց Հըպպալայի ընդհանուր քարտուղարը:

ԾԱԽՈՒ ՆՈՐ ՅԱՐԿԱԲՈՒՆՆԵՐ

• Հանքաշ, 150 եւ 138 քառ. մէթր, լաւ դիրք, վերամասն դիւրութիւն: Հեռ. 01-899718:

ԿԸ ՆՈՒՐԻՆ

• Վարդելու Ալաբանեանի ընդ նեղի Հէքիմեանի ամուսնութեան առիթով, տէր եւ տիկին Բիւրաք Հէքիմեան 100,000 լ. ո. Ս. Վարդաւանց եկեղեցւոյ շինութեան ֆոնդին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՆ (ՅԵՅՈՍ) ԵՐԻՏԱՍԱՐԳԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ BYE BYE EXAMS Տեղի կ'ունենայ Շաբաթ, 1 Յունիս 2000, երեկոյան ժամը 8:30-է սկսեալ, Cottage Pub-ի մէջ, Սարպալ: Սակ՝ 15 Տոյար

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՊԻՏԻ ՀՐԱԻՐԸ ՊԱՊԸ

Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. կաթողիկոսը կը մտադրէ Յովհաննէս Դ-ի Գարեգին Բ. պապը հրապարակել Հայաստան: Ան կը ծրագրէ յառաջիկայ Նոյեմբերին հրապարակել յայտարարութիւն մը, որով պապին վատիկանի մէջ:

Գարեգին Բ. կաթողիկոս վերոյիշեալ յայտարարութիւնը ըրաւ Շաբաթ, 24 Յունիսին, Եջմիածնի մէջ կայացած մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին պատասխանելով «Ինթըրֆաքս» լրատու գործակալութեան հարցումին:

Նոյեմբերին, վատիկան այցելութեան ընթացքին, Գարեգին Բ. կաթողիկոս պապին հետ պիտի քննարկէ երկկողմանի յարաբերութիւնները եւ պիտի ստորագրէ միացեալ յայտարարութիւն մը:

Յայտնելը, որ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին Հայաստան այցելութիւնը մաս կը կազմէ քրիստոնէութեան իբրեւ Հայաստանի պատկան կրօն ընդունման 1700ամեակի տօնակատարութիւններուն: Տօնակատարութիւնները պիտի սկսին 31 Դեկտեմբերին:

ՀԱՄԱԳԿԱՅԻՆ ԹՈՐՈՍ ԴՈՍԻՆ» ԿԵՐՊԱՐՈՒԵՍԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

ԱՇԿԵՐՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆՆԵՒՄ

Համագրայինի «Թորոս Դոսին» կերպարուեստի ակադեմիան ներկայացուց, 1994 - 2000 ուսումնական տարեշրջանի աշակերտական հաւաքական ցուցահանդէսը, Ուրբաթ, 23 Յունիս 2000ին, կէսօրէ ետք, «Լեւոն Շանթ» մշակութի կեդրոնի սրահին մէջ: Ներկայ եղան ուսուցիչներ, ծնողներ, հիւրեր եւ գեղարուեստասէր հայորդիներ, որոնք եկած էին դիտելու նորագոյն սերունդին երեւակայութեան, ապրումներուն եւ մտածողութեան արգասիքը եղող գունագեղ գեղանկարներ, գունաւորուած գծանկարներ:

Ներկայացուցած մաս մը

60 երկսեռ աշակերտ ունեցող ակադեմիան հանրութեան կը ներկայանայ գունաւորութեամբ: Տնօրէնութիւնը եւ ուսուցչական կազմը հոգեկան բարոյութեամբ հաշիւական մեր իրականութեան կը ցուցադրեն մեր շնորհալի մանուկներուն եւ պատանիներուն, նաեւ մեր երիտասարդներուն շնորհները, որոնք պիտի ունենան հետզհետէ անկասկած:

Ներկայացուցած մէկ առ մէկ դիտեցին վառ գոյներով ներկուած պատուները, որոնք ունէին յատուկ թեմաներ, ինչպէս «Կարկի մը քնի», «Հայկական վիզաբաժնի», «Յուրաքանչեւ վիզաբաժնի», «Յուրաքանչեւ ինչպէս նաեւ ընկերակազմի տեսարաններ», «Կարկի մը», «Գիտնականներ մերձաւորներու եւ այլն:

«Թորոս Դոսին» կերպարուեստի վարչութեան գործադիր Լուսինե Սոմունճեան բացման խօսքով

ներկայացուց տարուան ընթացքին կատարուած աշխատանքները, ներքին մթնոլորտը, լաւագոյնի մէջ գտնուելու ֆունկցիոնը, ու յայտնեց, թէ արդէն հինգ տարի ակադեմիայի դասընթացներուն հետեւած աշակերտներ կ'արժանանան առաջին հանգրուանի վկայականին՝ յառաջիկայ տարի մուտք գործելու համար երկրորդ ու րարձարձ հանգրուան:

Ակադեմիայի վարչութեան ատենապետ ԲաժՖի Զեքեան, շնորհակտելով վկայեալ աշակերտները, շնորհ դրաւ արուեստի ծածկով մշակույթը գարգացնելու եւ նուաճումներ արձանագրելու կարեւորութիւնը վրայ, հրաւիրելով ծնողները շարունակելու քայլերը իրենց շնորհալի գաւազները, որպէսզի հետագային անոնք դառնան ապագայ սերունդին պարծանքը՝ հայ մշակութիւնը տարածելով, պահպանելով եւ յաւերժացնելով: «Սերունդները կը դաստիարակուին մշակույթով, եւ ազգերը կը յաւերժանան»:

Ժաման իրենց սեփական մշակութիւնը: Հետեւեալ շարունակեք քայլերը մեր գաւազները՝ գանձեալ ուղղելով մշակութիւնը աշխարհին, ըսաւ Բ. Զեքեան: Ան նկատել տուաւ նաեւ Լիբանանի մէջ տիրող տրուստեակաւ տագնապի պատճառով ստեղծուած դժուարութիւնները, նոյն ատեն յիշելով, որ ակադեմիան նոր միջոցառումներով պիտի ստեղծէ մատչելի պայմաններ՝ ծնողներուն բերք թեթեւեղելու, այս առիթով գնահատելով նուիրեալ ուսուցիչներու պատրաստակամութիւնը գործը շարունակելու:

Ստորեւ վկայական ստացողներու անունները:

Քարին Մուրադեան, Հրանդ Գալեփեան, Վագո Միսեմ, Աննա Սարգսյան, Մարկոս Սարգսյան, Լուիս Գալեփեան, Ռուստմ Յովհաննիսեան, Աննա Պոլյանեան եւ Կարէն Սարգսյան:

ԹՂԱԿԻՅ

ԵՐԳԱՏԱՆ ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆ ԿԸ ԿՆՔԷ ԻՐ ՄԱՏԿԱՆԱՑՈՒՄ

Միջազգային ճանաչման արժանացած 89ամեայ երգահան Ալան Յովհաննէս Զորեքչարի, 21 Յունիսին, Ամերիկայի Միջիջր քաղաքի Շուշուական Իժկական կեդրոնին մէջ կնքեց իր մահկանացուն:

Միջիջրի սիմֆոնիքնուազատու միջոցով ձեռնարկ Զորեքչարը կը տեղեկացնէ, թէ Ալան Յովհաննէս իր կեանքի վերջին երեք տարիներուն կը տառապէր ստամոքսային հիւանդութենէ:

Երաժշտական աշխարհին մէջ գրեթէ մէկ դար իւրապատեալ տեղ գրաւած երգահանը ոչ միայն կը միաձուլէր երաժշտական արեւմտեան եւ արեւելեան աշխարհներու ոճերը, այլեւ՝ արդի ու հինը: Ան ժամանակակից երգահան կը, միաժամանակ ըրաժշտական մանուկ եւ անուշապատ: Ան խորապէս սերտած է հայկական երաժշտութեան հարստութիւնները, աշխատանք մը, որ իր ստեղծագործական ուղին իւրապատեալ եւ տպաւորիչ դարձուց:

Բուն անունով Ալան Վանէս Զամբաքեան՝ ծնած է 8 Մարտ 1911ին, Մամրովի, Միջին Արեւելք: 20 տարեկանին Ալան Յովհաննէս սկսած էր ստեղծագործել իր աշխարհի եւ երաժշտահանութեան դասընթացներու հետեւելով ետք: Ա. Յովհաննէս ամուսնացած էր Զարինիի հետ եւ ծանօթացած ճափոնական երաժշտութեան:

1932ին կրթութիւնը ստանալով կը հետեւի Նիւ Ինկլիւնտի երաժշտանոցին դասընթացներուն՝ աշակերտելով Ֆրեդերիք Քանֆորտի: Երկարամեջ աշխատանք մը ետք, 1960ին դարձաւ Միջիջրի սիմֆոնիք նուազատուի խմբավարը:

Իր կարեւորագոյն գործերէն են՝ «Լուսամայ» (1944), «Հովի բմբուկ» (1952), «Էն Աստուած ստեղծեց մեծ կրակը» (1970) եւ «Երկուսի մի զին» (1974): Իսկ հանրաճանաչ հայկական ստեղծագործութիւններէն են «Տեղեւաններ», «Ջառնակ», «Վանի Սուտաթ», «Ջուրակի Գոնգիթ», «Հայկական Հագնիքներ» (Թիւ 1, 2, 3), «Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ազգեր» եւ այլն: «Էջմիածնի Սիմֆոնի»:

Ալան Յովհաննէս ճամբորդած է Միացեալ Նահանգներու գնապան շրջանները, ինչպէս նաեւ՝ Հնդկաստան, Քորէա եւ Ճափոն, ծանօթանալով արեւելեան արուեստի գնապան երեսներուն:

Ճերարտ Զուրաբ յորինող Ա. Յովհաննէսի արուեստը գնահատելով, կ'ըսէ. «Ալան Յովհաննէսի երաժշտութիւնը կը դրսեւորէ իր արժիւնը, գեղեցիկ հոգին, միաժամանակ ըրաժշտական ուսուցչական ու հարաւորին»:

Յիշենք, թէ «Հովիվ» հեռատեսիլի յայտագրի բացումը իր հիմնադրութեան օրէն սկսեալ, կը կատարուի Ալան Յովհաննէսի երաժշտութեամբ:

«ԱՉՂԱԿ»ի ՀԵՌԱԶԱՅՆԻ ԹԻՒՆԵՐԸ
 «ԱՉՂԱԿ»ի հետ կապուելու համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն. - 258526, 260115 եւ 241274:

ԱՐԺԷԼԻՆՈՐ ՆԵՐՂՈՒՍ ՄԸ ԵՒՍ՝ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԱՐԷԶԻՆ ՄԷՋ

Հայաստանի գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիայի պատմութեան հիմնարկը վերջերս հրատարակեց պատմական գիտութիւններու թեկնածու Զնարիկ Աւագեանի «Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների հայ գաղութի պատմութիւնը» աշխատութիւնը:

Աշխատութեան հիմնական նպատակն է հանգամանակից կերպով եւ բազմակողմանիօրէն ուսումնասիրել Միացեալ Նահանգներու հայ գաղութի պատմութեան կարեւոր փուլերէն մէկը, որ կ'ընդգրկէ 1618-1924 թուականները: Ուսումնասիրութեան ծիրը կ'ընդգրկէ հայոց պատմութեան նշանակալից իրադարձութիւններով հարուստ ժամանակաշրջան մը, երբ սկզբնաւորած է գաղութացած է Միացեալ Նահանգներու հայ գաղութը: Գրքին բնագրկած առաջնային խնդիրներն են հայերու արտագրկումը Միացեալ Նահանգներ եւ ամերիկահայ գաղութին կազմաւորումը, հայերու տեղաբաշխումը եւ ընկերային տնտեսական կիճակը Միացեալ Նահանգներու մէջ հասարակական - քաղաքական յարաբերութիւններ եւ ամերիկահայ հոգեւոր-մշակութային կեանքը:

Գիշորիկով Միացեալ Նահանգներու տարբեր համայնքներու պատմութեան, ամերիկահայ գնապան միութիւններու, կազմակերպութիւններու եւ եկեղեցական կեանքին ուղիներուն արժեքները տուելով պակասակազմ եւ հայերէն եւ հայերէն կարեւորական մասնակցութեամբ:

Աւագեան իր աշխատութիւնը հարստացուցած է առաջին անգամ հրատարակուող թուրքիցի հայոց պատմաբան Զարինի Պալանեանի Հայաստանի պատմութեան պետական կեդրոնական արխիւնը քաղուած արժեքները տեղեկութիւններով եւ վաւերագրութիւններով:

Աշխատութիւնը բաղկացած է ներածութենէ մը, չորս գլուխներ եւ վերջապահ մը. ունի յանդիման, օգտագործուած աղբիւրներու եւ գրականութեան ցանկ, ինչպէս նաեւ անգլերէն եւ ռուսերէն ամփոփումներ:

«ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ»Ը ՊՈՒԼԿԱՐԵՆՆՈՎ

Վերջերս Սոֆիայի մէջ լոյս տեսած է ակադեմիկոս Սկրտիչ Ներսիսեանի խմբագրութեամբ երեւանի Պետական համալսարանի հրատարակած «Հայ ժողովրդի պատմութիւնը հնագոյն ժամանակներից մինչև մեր օրերը» գրքին պուլկարենը թարգմանութիւնը:

Թարգմանութիւնը կատարած է պուլկարահայ լրագրող եւ թարգմանիչ Յակոբ Օրմանճեան: Ակադեմիկոս Ս. Ներսիսեանի խորհուրդով Օրմանճեան թարգմանութիւնը կատարած է գրքի երկրորդ լրացուած հրատարակութենէն, որը նկատարուածն էր նկատի չառնելով խորհրդային ժամանակաշրջանի պատմութիւնը եւ սահմանափակուելով միայն Հայաստանի Հանրապետութեան պատմութեան:

Թարգմանութեան յառաջաբանի մէջ Յակոբ Օրմանճեան կը նշէ, որ հայ ինդիւստրիալ 5րդ դարէն սկսեալ իրենց աշխատութիւններու մէջ գրած են նաեւ Պուլկարի ու պուլկարացիներուն մասին:

Վերոյիշեալ իրականութենէն մեկնելով Յ. Օրմանճեան իր թարգմանութեան կարգ մը գլուխներու վերջաւորութեան համապատասխան մէջբերումներ եւ մեկնաբանութիւններ կատարած է օգտուելով պուլկար գիտնականներ Տիգրիկ Անգելովի եւ Վասիլ Կիւզնովի խմբագրած «Հայկական սկզբնաղբիւրները Պուլկարի միջնադարեան պատմութեան մասին» եւ «Հայկական աղբիւրները Պալքաններու մասին» գիրքերէն:

Գրքին հրատարակութեան աշխատանքներուն օժանդակած են Չլուպտիկի «Բարեգործական Ընկերութիւնը», ինչպէս նաեւ Արմէն Արսենեան (Միացեալ Նահանգներ) եւ Եղիազար Ուղունեան (Չլուպտիկ):

ՄԵՐ ԱՌՕՐԵԱՅԷՆ «ԳՈՅՆՁԳՈՅՆ ԶԱՆՂԻՊՈՒՄՆԵՐ»

ԱՐԵՒՈՒՆ ԼՈՅՍՈՎ ՄԱՐԴ ԿՐ ՓԵՏՔԷ

Դուռը բախող ու ցերս մտնող երիտասարդը առաջին անգամ կը տեսնէ: Բարեկեց ժպտուն, անունը ըսաւ, ցերուղութիւն խնդրեց, թէ տասը վայրկեան մը պիտի գողնայ ժամանակէս: Արագաշարժ ու հաղորդակամ էր, համակրելի, որովհետեւ պարզօրէն կը խօսէր ու կը ներկայացնէր ինքզինքը:

Երգիծանկարիչ էմ, մանկութենէ կը սիրեմ գծել: Ունիմ երգիծանկարներով լեցուն տետրակներ: Հետաքրքրուած եմ ընկերային գաճազով տիպարներով, ջանացած եմ անոնց ոչ միայն ֆիզիքական թերութիւններով զբաղիլ, այլ մանաւանդ՝ անոնց ցկարագրով, յորտրամադրութիւններով:

Սեղանին վրայ բացուած ծաւալուն տետրակին էջերը կը դարձնէին միասնաբար: Ան մեկնաբանութիւններ եւ ծափօթութիւններ կու տար կարճ ու համառօտ, որովհետեւ չէր ուզէր ժամանակէս գողնալ:

Ակներեմ էր, որ ջնորհալի է, նոյնիսկ կարելի էր տաղանդի մասին ակնարկել, իր ապագային շուրջ վաւերական տրամադրութիւն ունենալ:

Քաղաքական դէմքերու դիմանկարներ եւ ունի: Յոյսով լեցուն է երիտասարդը, թէ օր մը պիտի արժանանայ լայն հասարակութեան մը գնահատմանը: Հայերէն գրուիմ մէջ բառ մը ունիմ խոստմնալից: Այդ բառին ամբողջական իմաստը խտացուած է իր մէջ:

Բնական տրամադրութեամբ խօսակցութեան նիւթին մէջ ինկան 20րդ դարու անկարծազ հայ երգիծանկարիչներու անունները: Սարուկեան, Տիրազ Աճեմեան: Անոնք մեծ դէմքեր էին այս արեւելի մէջ: Ապա ունեցանք Մասիս Արարատեանը ու քանի մը այլ շնորհալի երիտասարդներ:

Էջերը դարձնելը վերջ գտաւ, ապա ակնքուց:

Մեր թատերասարհները կ'երթան յաճախ, կը գծեն դերասաններու դիմանկարները, տիպարային ծեփ մէջ: Ծառ կը սիրեն ծանօթանալ արուեստագետներուն: Երբեմն ծովափ կ'երթան, կը գծեն գէր մարդեր, լողազգեստով: Մանաւանդ՝ գէր կիները, հասուն տարիքի կիները, որիմք չ'են վարանքի երիտասարդների մը բարակ մարմնին վայելող վիճակով աւագին վրայ երկարելու:

- Չէ՞ք փափաքիր ցուցահանդէս մը ներկայացնել:

- Անշուշտ, եթէ... ծրի սրահ մը գրտնեմ... որովհետեւ...

«ՇԻՇԱՆԵՆԻՆ ԶԻՄՂԱՆԵՐ (ՃԻՐԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՃ)

Երկու օր ետք երիտասարդը մը երիտասարդուհի մըն են գրասենեակին դուռը բախող ու ցերս մտնողները: Անծանօթներ են: Կը ծանօթանան անուն մականունով: Զքմեղանքով կը սկսի մեր զրոյցը, կը ներկայացնէ գեղադէմ օրինակը:

- Նշանածս է: Կը ներքը, որ ձեր ժամանակէն պիտի գողնամք տասը վայրկեան, կարելի է՞...

- Խնդրեմ...

Քանի մը ամիս ետք պիտի ամուսնանանք, հարսանեակն հրաւերի քարթըրը չ'սպասեմ ուզեցիմք ձեր կարծիքը անցնել: Կ'ուզեմք քարթըր ներկայացնել քանի մը էջով, ներքին էջերուն վրայ դնել մեր մանկութեան ցկարները, անոնց ներքին քանի մը անուն ու սիրալի տողեր: Կը խնդրեմ, որ դուք ըլլաք այդ տողերը գրողը...

- Ընթերցասէր կը թուիք: Բանաստեղծութիւն կը կարդաք:

- Եթէ ժամանակ ունենամ: Գործերս շատ են...

«Ով բարք, ով դարք» ըսած է մտածող մը արտասովոր երեւոյթներու մասին:

«ԱՒԷ ԴՈՒՇ, ԸԱՆ ԵՐԲԵՔ»
 Հեռածայրը կը հնչէ: Անծանօթ կին մըն է խօսողը: Հազի կը հասկնամ իր խօսքերը: Կը ծանօթացնէ ինքզինքը: Կը խնդրէ, որ իր տունը երթամ, կ'ուզէ հետս ծանօթանալ:

- Ասելի լաւ է ըլլա՞ր, որ դուք հրամայէիք մեր քով:

- Երանի թէ... ես անկարող եմ քակելու: Կաթուածահար եղած եմ: Մի՛ մերժեք զիս: Չայնասփիւնէն ծանօթացած եմ ձեզի:

Հիւանդ հայուհի մը կը խնդրէ իրեն ներկայանալ, ու երբ իր կենսագրութիւնը կու տայ հակիրճ կերպով, կը հաստատեն, թէ արժանաւոր անձ մը եղած է, կը մտածեն այցելութիւն մը տալ՝ գոնէ իբրեւ հիւանդուհի:

Ժրտէյտի կողմերը, բանուկ ճամբու վրայ գտնուող շէնքի մը մէկ յարկաբաժինը կը բնակի ամուսնոյն հետ: Երկուքն ալ հասունացած տարիքի մէջ, բայց արթուն մտքով եւ պայծառաստեւ:

Իր երիտասարդութեան տարիներուն նախածնելի պաշտօն մը ունեցած է Պէյրուսի մէկ դրամատան մէջ, բայց պատերազմը բանաձեւ է իր առողջութեանը: Իրմէ խլած է քակելու եւ յստակ խօսելու կարողութիւնը:

- Չեղբերս եւ աչքերս լաւ են: Կրճամ տանս գործերը տեսնել: Ծառ կ'եփեմ, անուշեղէններու տեսակները կը պատրաստեմ: Երաժշտութիւն կ'ունենալոր: «Կասեմ Չայն»ը քաղ էմ ձգեմ ամբողջ օրը: Բայց մի՛ գարմանար, եթէ ըսեն, թէ գեղանկարչութեամբ կը զբաղիմ: Պատերազմի տարիներուն, երբ Կիպրոս կը գտնուէր, իտալական մշակութիւնը կ'ընդունէի գեղանկարչական դասընթացներու հետեւեցայ: Մեծ մասամբ արքանկարներ գծած եմ, նաեւ՝ բնանկարներ: Հիմա երթանք քովի սենեակը, ցոյց տան գործերու:

Հիւրընկալ տիկինը ձեռքի կառքին յենած (ուրբը) դանդաղօրէն կը յառաջանայ հիւրասրահէն դէպի քովընտի սենեակը, կը բանալ դուռը, ու մեծ գմբ կը գտնենք անակնկալի մը դիմաց: 60է անցի պատատներ, իւղանկար, ջրանկար, քովս: Եւ այլ գործեր, ձեռային նուրբ աշխատանքներ:

Առաջին հակազդեցութիւնս կ'երթայ ցուցահանդէսի մը մտածումին:

- Չէ՞ք մտածեր ցուցահանդէս մը տալու մասին:

- Կը մտածեմ, բայց քիչ մը ես պետք է աշխատիմ: Ուխտ մը ունիմ, պետք է այդ ուխտս կատարեմ ցուցահանդէսի արդիւնքով...

«ՀԱՇՄԱՏՈՂԸ ԹՈՂ ԶՈՒՍԷՏ»

Ամպերից հանդէսներու ծանուցումներ կան մամուլին մէջ: Հրակիրատմներ կը ստանանք: Մանկապարտեզի մը հանդէսն է այս: Սրահը լեցուն է Կիրակի կէսօրէ առաջ, 18 Յունիսին: Ըստ երեւոյթից, յաջող հանդէս մը դիմաւորելու պայմաններ կան: Ու չէնք սխալիք: Մանուկներ կը ներկայացնեն ԱՇՄԱՏԱՆԵՐի թեմայով արտասանութիւն, իմաստուն խօսքեր, կենդանի պատկերներ: Գլխաւոր հարցը ՇՈՒԼԼՈՒԹԵԱՆ դաստիարակումն է: Կը բեմադրուի «Ճարտուն ու մրցիւնը», «ԸԷԿ հակիկի պատմութիւնը»: «Ով որ չ'աշխատի, չ'ուտի»... Յետոյ՝ «Սեղանին աշխատանքը»: տգտալով, տգտալով: Արեւու եւ լուսնի, վարդերու, ծաղիկներու եւ թիթեռնիկներու յարաբերութիւնը: Գոյնգոյն տարագրութիւն կը թուցնուի մեր մանուկները բեմին վրայ եւ դասեր կու տան սրահին մէջ նստած մեծահասակ մարդոց: Դեռք է աշխատիլ...

ԱԵԱՍԻԱ

ԻՍԼԱՄ ԳՈՐԾԻՉ ՍԸ ԱՇԱԲԵԿՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵՂԱԳՐԵԼՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌՈ

ՆՈՐԻՐԱՐԱՆԱԿԱՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌԻԹՎ

ԻՆՔՆԱՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ԶԱՅԼ ՄԸ ԵՒՍ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Անցեալ Կիրակի, Յունիսի 18ին, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ տեղի ունեցան խորհրդարանական ընտրութիւններ, որոնց իբրեւ արդիւնք Արցախի ունեցաւ խորհրդարանի նոր կազմ մը՝ 33 պատգամաւորներէ բաղկացած:

Երրորդական զանգաւ հաստատութիւններէ ժամանակ բազմաթիւ դեռեւր միակշարակ կերպով գնահատեցին ընտրութիւններուն բարձր կազմակերպութեանը, ատենց ազատ, արդար եւ թափանցիկ բնոյթը: Ամենէն կարեւորը՝ անոնք ընդգծեցին այն փաստը, որ այդեղեւեկ ետք բուեարկութեան բազմաթիւ կեդրոններ, օրէնքի յատկանշական ոչ մէկ խախտում չկատարած է. գեր ոչ այն չափով, որ ազդէ ընտրութեան արդիւնքին վրայ:

Կարեւոր է այս փաստը, որովհետեւ իր ազատագրական պայքար մղող արցախահայութիւնը 1991ին, երբ իր արժանաւոր զաւակները խորհրդարան կը բերէր, այդ թուականէն ետք փաստօրէն զրկուեցաւ իր ազատ խօսքը ունենալու իրաւունքէն՝ յատկապէս հանրապետութեան օրէնսդիր եւ տեղական ինքնակառավարման ընտրութիւններուն ընթացքին: Նորագոյն փաստը այս ուղղութեամբ անցեալ տարի տեղի ունեցած տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններէն էին, ուր գործօն քաղաքական ուժերու ու յատկապէս Հ. Յ. Իսախանյանի գլխաւոր գրքուեցան անուղղակի արգելքներ՝ իր փանելու համար մեծ թիւով դաշակցականներու ընտրութիւնը: Սրին Հ. Յ. Իսախանյանի ընդդէմ այս ուղղութեամբ իր կեցածքը ճշդեց, սակայն իրաւափելով հակառակմէ՝ բարարութեան միայն քննադատութիւններով, առաջնորդուելով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ ժողովրդավարութեան հանրապետումի հրամայականով:

Հետեւաբար ինձա, երբ խորհրդարանի 33 անդամներու վրայ՝ Իսախանյանի ընդդէմ ունի 9 պատգամաւորներ, այդ մէկը յստակ ցուցանիչ է ընտրութիւններու համեմատաբար շատ աւելի ազատ ու արդար բնոյթին:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ ազատ եւ արդար ընտրութիւններու փաստը դրական իզուժ մըն է ընտրական այն մշակույթէն, որ դժբախտաբար ինքզինք պարտադրած է Հայաստանի մէջ նախագահական առաջին իսկ ընտրութիւններէն ի վեր: Բոլորին ծանօթ էն այն ազգայնուոր օրինախախտումները, որոնցմով յատկանշուեցան մասնաւորաբար 1991ի նախագահական, 1995ի խորհրդարանական, 1996ի նախագահական ընտրութիւնները եւ սահմանադրութեան գծով 1995ի հանրաքուէն: Հիմա սակայն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ կայացած ընտրութիւնները կու գան պատգամ մը տալու, թէ ազգովին ի վիճակի ենք ազատ եւ արդար ընտրութիւններ կազմակերպելու եւ ընտրութեանց ընթացքին երեւանի կազմակերպչական երբեմն անխուսափելի բերացումները տեղույն վրայ իսկ սրբագրելու:

Հետեւաբար այս ընտրութիւններով Արցախի մէջ կարեւոր քայլ մը եւս առուեցաւ պետական հաստատութիւնները ամբարտնջելու, ժողովրդավարութեան կիրառումի մարզէն ներս քայլ մը եւս նուաճելու առումով, մանաւանդ՝ անցնող Մարտի 22ի տխուր եւ խտտօրէն դատապարտելի դեպքէն ետք:

Կրնայ առարկուիլ, թէ մասնակցութեան տոկոսը շատ բարձր չէր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ: Արդարեւ, ըստ Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբի պաշտօնական տուեալներուն, ընտրելու իրաւունք ունեցող քաղաքացիներուն մօտաւորապէս 60 տոկոսը մասնակցած է քուէարկութեանց: Շրջանային տարբեր գործումով՝ գլխակալ շրջակներուն մէջ շատ աւելի բարձր էր զ՝ մասնակցութիւնը, քան յատկապէս Ստեփանակերտի մէջ:

60 տոկոսի շուրջ մասնակցութիւնը, համեմատած ժողովրդավարութեան առումով բաւական երկար ճամբա կտրած Արեւմուտքի շատ մը երկիրներու հետ, ինքնին բաւական բարձր ցուցանիչ է: Սակայն յստակ է մէկ բան. որ ընտրական ժխտական փորձառութիւնները իրենց անխուսափելի ազդեցութիւնը կ'ունենան մասնակցութեան տոկոսի նուազեցման վրայ եւ հասարակ այս իրողութեան, Արցախի հայութիւնը իր մէջ գտաւ կրաւորական կեցուածքէ իստակալ տեղաբաժնէ շուրջ եւ գործած մասնակցութիւն ունեցաւ ընտրական իր իրաւունքի կիրառումին մէջ:

Այս առումով, Արցախը, իր պետական կառոյցներով ու ժողովուրդով անհրաժեշտ թելադրանքը կը կատարէ Հայաստանի համապատասխան մարմիններուն եւ ժողովուրդին:

Աւելորդ չէ անգամ մը եւս ընդգծել այն իրողութիւնը, որ ազատ եւ արդար ընտրութիւններով յառաջացած խորհրդարան մը լաւագոյն կը ներկայացնէ ինք ընտրած ժողովուրդը եւ առ այդ՝ երկրի ժողովրդավար հաստատութիւնները աւելի առողջ ու կենսունակ կրնան դառնալ: Նման խորհրդարան մը լաւագոյն ձեւով կրնայ կատարել օրէնսդիր իշխանութեան մը ակնկալուող պարտաւորութիւնները, ոչ միայն օրէնքներու որդեգրումը իմաստով, այլ նաեւ՝ գործադիր իշխանութեան աշխատանքներուն գծով հաշիւ պահանջողի ու նախկինողի առումով:

Այս խորհրդարանական ընտրութիւններով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը քայլ մը եւս կը նուաճէ ինքնահաստատման ու իր կառոյցները ամբարտնջելու համար մը բարձրացնէ նաեւ մեր ակնկալութիւններու մակարդակը: Յունալից՝ կը սպասենք:

«ԱՍՊԱՐԷՋ»

«ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՆԸ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՅՄԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՏԻՆ Է»

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան խորհրդարանական վերջին ընտրութիւններուն ընթացքին Արցախ կը գտնուէր Հ. Յ. Դ. Հայաստանի կազմակերպութեանց պատուիրակութիւն մը, Հ. Յ. Դ. Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի Գերկայացուցիչ եւ Ազգային Ժողովի պատգամաւոր Արմէն Ռուստամեանի գլխաւորութեամբ:

Հայրենի «Երկիր» թերթը հարցազրոյց մը ունեցաւ Արմէն Ռուստամեանի հետ, որ իր կարգին արտայայտեց Դաշնակցութեան կեցուածքը ընտրական գործընթացին եւ արդիւնքներուն առնչութեամբ:

Ստորեւ կու տանք հարցազրոյցը ամբողջութեամբ:

ՀԱՐՑՈՒՄ. - Ի՞նչ կ'ստէ՞ք Յունիսի 18ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնում կայացած խորհրդարանական ընտրութիւններին ընթացքի վերաբերեալ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ. - Հ. Յ. Դ. Հայաստանի պատուիրակութիւնը Յունիսի 18-19ը գտնուում էր Լեռնային Ղարաբաղում: Մենք այցելել ենք զրեթիլ րոյոր ընտրատարածքները, հետեւեալ ընտրութիւններին ընթացքին: Յանգեցինք այն եզրակացութեան, որ բացառութեամբ մէկ-երկու ոչ նախկին խախտումներ, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնում խորհրդարանական ընտրութիւններն անցել են բարձր մակարդակով: Արցախի ժողովուրդը իրօք իրականացրեց ազատ եւ թափանցիկ ընտրութիւններ: Նոյն կարծիքն են արձանագրել նաեւ արտասահմանեան տարբեր երկրներից դիտորդական աուպերութեամբ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւն ժամանած 52 պատուիրակները:

Հ. - Մասնակցութեան առումով ինչպիսի՞նք էր ընտրողների աշխուժութիւնը:

Պ. - Բաւական բարձր: Հանրապետութեան ամբողջ տարածքում քուէարկութեանը մասնակցել է ընտրողների 60 տոկոսը: Դա բաւական մեծ ցուցանիշ է: Բացառութիւն էր կազմում Ստեփանակերտը, ուր ընտրողների մասնակցութիւնը կազմեց 33 տոկոս: Դա հիմնականում պայմանաւորուած էր նրանով, որ քաղաքի բնակչութիւնը աւանդաբար կրաւորական է, ի տարբերութիւն գիւղերի բնակչութեան:

Հ. - Մարտի 22ի միջալեզույց յետոյ ստեղծուած միջուկային որոշակի կիրպով շունչադարձումը ընտրութիւններին ընթացի վրայ:

Պ. - Ի հարկէ, Արցախում Մարտի 22ից յետոյ քաղաքական իրավիճակը զգալի փոխուել է, բայց դա որեւէ կերպ չանդարձաւ ընտրութիւնները: Կարծում եմ, որ այս րնտ-

ընտրութիւններին վրայ եւ որեւէ կերպ չխոչընդոտեց վերջինիս ազատ, թափանցիկ անցկացմանը: Ի զհէ, նշեմ, որ ընտրութիւններին, որպէս պատգամաւորութեան թեկնածու, մասնակցում էր նաեւ Սամուէլ Բարաբեանի համախոհ Մուրատ Պետրոսեանը: Նրան չյաջողուեց հաւաքել անհրաժեշտ թեւով ձայներ: Պէտք է նշեմ, որ իշխանութիւնների կողմից որեւէ խոչընդոտ, պարտադրանք՝ փորձելու ժային մեթոտներին կիրառումը անցկացնել համախոհներին, չի նկատուել:

Հ. - Հայաստանում կայացած ընտրութիւններին ժամանակ յայտնի են ընտրացուցակների հետ կապում մեկտեղելու արդիւնքը շեղումը շեղումը զուրկ մնում ցուցակներից: Այդպիսի երկուք նկատուեց՝ Արցախում:

Պ. - Հիմնական թերութիւններ, որ նկատուել են, կապուած են եղել ցուցակների հետ: Այդ իմաստով նման էր Հայաստանում անցկացուած ընտրութիւններին: Բայց ընդամէնը մէկ-երկու ժամ անց ընտրացուցակներից դուրս մնացածներին հնարաւորութիւն տրուեց դատարանների համապատասխան որոշմամբ վերականգնել իրենց ընտրական իրաւունքը:

Հ. - Ընտրութիւններին արդիւնքում ուժերի ի՞նչ յարաբերակցութեամբ ձեւաորոշեց Ղարաբաղի խորհրդարանը:

Պ. - Ընտրուած պատգամաւորներից ինը ներկայացուած են Դաշնակցութեան կողմից, 13ը՝ «Ժողովրդավարական Արցախ», 10ը՝ անկախ պատգամաւորներ են, իսկ մէկը՝ «Արմենակցութիւն» կուսակցութեան ներկայացուցիչ:

Հ. - Ինչպիսի՞նք ազդեցութիւն կ'ունենան ընտրութիւններին արդիւնքները քաղաքական կարգաւորման վրայ:

Պ. - Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան ընտրութիւնները հենց այդ իմաստով էլ չափազանց կարեւորուում էին: Այսօր Ղարաբաղի հարցի կարգաւորման գործընթացը գտնուում է շատ աշխուժ փուլում: Ազատ, արդար ընտրութիւններին անցկացումը լուրջ յաջողութիւն կարող է հանդիսանալ հայկական կողմի համար: Ի վերջոյ, ամենակարեւոր ցուցանիշը պետութեան կայացման եւ ժողովրդավարութեան հաստատման համար եղել եւ մնում է ազատ, արդար ընտրութիւնների անցկացումը: Արդէն կարելի է ասել՝ որեւէ կասկած չկայ, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը կայացած պետութիւն է, քանի որ այնտեղ անցկացուել են միջազգային չափանիշներին, օրէնքներին համապատասխան ընտրութիւններ: Կարծում եմ, որ այս րնտ-

րութիւնները կը նպաստեն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնում ստեղծուած ներքաղաքական միջնորդորտի առողջացմանը: Ազատ ընտրութիւնների արդիւնքում ձեւաւորուած Ազգային Ժողովը այդ հարցում կ'ունենայ շատ լուրջ դերակատարում:

Հ. - Ո՞ր բաղաձայն ուժը յարթակակ գրանցի արցախեան ընտրութիւններում:

Պ. - Ընդհանրապէս, չի կարելի խօսել որեւէ քաղաքական ուժի յաջողական մասին, քանի որ խորհրդարանական ընտրութիւններն Արցախում, օրէնսդրութեան համաձայն, անցկացուել են նախադասակ մեծամասնական համակարգով, ի տարբերութիւն Հայաստանեան ընտրութիւնների: Պատճառը քաղաքական դաշուած կուսակցութիւնների ոչ լիարժէք կայացած լինելն է: Բայց կարծում եմ, որ ժամանակի ընթացքում Ղարաբաղում եւս համասնական ընտրակարգը իր տեղը կ'ունենայ՝ կապուած քաղաքական դաշտի ձեւաւորման հետ: Յունիսի 17ի ընտրութիւնները, այդ իմաստով, լուրջ խթան կը հանդիսանան:

Հ. - Գտնուելով Արցախում, ես ինչպիսի՞նք է՞ք անդի իշխանութիւններին ներկայացուցիչներին: Մանաւանդ որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահ Արիւղի Դուխանեանը նոր էր վերադարձել Արցախ:

Պ. - Հաշուել առնելով Արիւղի Դուխանեանի առողջական վիճակը՝ չկամեցանք անհանգրստացնել նրան, սակայն փոխարէն հանդիպեցինք վարչապետ Անուշաւան Դանիլեանի հետ: Խօսեցինք Մարտի 22ի շուրջ: Յայտնեցինք մեր ցանկութիւնը, որ նախաքննութիւն ընթանայ օրէնքի պահպանման սահմաններում, չստեղծուել աւելորդ լարուածութիւն, որպէսզի դատական ընթացքն ու հնարաւոր դատավճիռը հասարակութեան մէջ առիթ չտան տարակարծութիւնների: Լուրջ խօսակցութիւն է ծաւալուել նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան տնտեսական զարգացման հեռանկարների շուրջ, քննարկուել են բոլոր այն խնդիրները, որոնց առաջ այսօր կանգնած է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան կառավարութիւնը: Մեծ ուրախութեամբ պէտք է նշեմ, որ պաշտօնական տրուեցաների համաձայն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնում, ի տարբերութիւն Հայաստանի, նկատելի է ներգաղթի աճ արտագաղթի համեմատ: Սա ցայտուն ապացոյցներ է մարդկանց մօտ առկայ վստահութեան, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը բուն էլ պետականութեան կայացման յստակ ճանապարհը:

«ԵՐԿԻՐ»

ԻՐԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐԹԻԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ԳԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստորեւ տրուած յօդուածը թարգմանաբար յայտնած էր Թեհրանի «Ալիք» թերթի 19 Յունիսի թիւին մէջ: Յօդուածագիրը՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան խորհրդարանի անդամ զոլու. Էլահէ Զուլայի, քննադատաբար կ'անդրադառնայ Իրան-Թուրքիա յարաբերութիւններու վատթարացած վիճակին մէջ թրքական առեւտրական պատուիրակութեան մը Թեհրան այցելութեան եւ ընդհանրապէս թուրք-իրանական յարաբերութիւններու վիճակին:

Վերջին շաբաթների ընթացքում կրկին Թուրքիայի կառավարութիւնը լայն քարոզչութիւն ծաւալեց ընդդէմ Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան, որը ցաւօք սրտի զուգարկիցեթ թուրք առեւտրականների 140 հոգիանոց պատուիրակութեան թեհրան այցելելուն:

Թուրքիան, հանդիսանալով Ամերիկայի շրջաձային քաղաքականութիւնների իրականացնող գործօն բազուկներից մէկը, Իրանում իսլամական վարչակարգի հիմնադրուելուն յաջողութեամբ տարիներին իր նպատակներն ու շահերը ապահովելու համար զանազան քաղաքականութիւններ է որդեգրել:

Գիմնականում սառը պատերազմի եւ խորհրդային Միութեան - Սիացեալ Նահանգներ քաղաքային քաղաքականութիւններ իրականացնելու ցանկանալով, Սիւրեյհն Ամերիկայի ծաւալուել ցանքերը Թեհրանի մեկուսացնելու համար Իրան - Ամերիկա գոտիներին սատարակցում էր Իրանի դէմ Իրանի պատերազմն սկսողութիւնը, յետոյ, եւ պատճառ դարձաւ, որ Յ տարի տեւած պատերազմը ընթացքում Թուրքիան ցամաքային ուղիներն օգտագործելով Իրանից Եւրոպա եւ փոխարարած ապրանքափոխարկութեան միջոցով իսլամական օգուտներն ապահովել իր համար:

Իրան - Ամերիկա յարաբերութիւնների գործընթակուցը Թուրքիայի համար շատ նպաստաւոր պայմաններ ստեղծեց այդ երկրի շահերն ապահովող զանազան գործարքների համար: 1980ական թուականների Թուրքիայի տնտեսական զարգացումներն էլ աւելացրեցին այդ երկրի կարողականութիւնը վերոյիշեալ հնարաւորութիւններից օգտուելու համար:

Խորհրդային Միութեան փլուզումը մի մեծ իրադարձութիւն էր, որը համաշխարհային հա-

մակարգի պայմանները սաստիկ փոփոխութեան ենթարկեց:

Խորհրդային Միութեան փլուզումն հետ միաստանական Թուրքիայի դրամատիկական տրամադրութիւնը նոր շուկաներ էր փնտրում եւ Միջին Ասիայի ու Կովկասի երկրների շուկաները ներկայացրին նրա ցանկացած հետաքննարկելու:

Թուրքիայի կառավարութիւնը նոյնիսկ նախքան այդ համարապետութիւններին տիրանալ Թուրքիա եւ մի ուսումնասիրութիւնների կենտրոն կազմելու խնդիրը: Թուրքիան առաջին երկիրն էր, որ Ազգայնաճանի եւ Միջին Ասիայի երկրներին պայշտուսապէս ճանաչեց: Համայնաբարական բարեկարգումների վերացման պայմաններում, երբ մի հզօր վարչաձեւ պիտի փոխարինէր նախորդին, Թուրքիան շեշտ էր դնում շրջանում ունեցած իր դերի եւ ազդեցութեան վրայ եւ բախում էր իր նախախաւանակ քաղաքակրթութեան եւ մշակութիւնի հիմնքների վրայ կառուցուած վարչաձեւին:

Միջին Ասիական ու կովկասեան ժողովուրդների հետ ունեցած Իրանի երկարատեւ յարաբերութիւնների անցեալն էր իրանա-իսլամական մշակութիւնը իր ու լայն ազդեցութիւնը այդ երկրներում Թուրքիային հարկադրեց դիմել մեծ քանքերի իր շահերն ապահովելու համար: Պէտք է իշխեցնել, որ Միջին Ասիայում եւ Կովկասում համայնավարութեան շրջանից մնացած ոչ-կրօնական ղեկավարների ընտրանից էլ պատեհ առիթ է տուել Թուրքիային եւ նորապէս Եւրոպայի ներկայացուցիչ իր ազդեցութիւնը տարածել Միջին Ասիայում եւ Եւրոպայում: Այդ համարապետութիւնների համար էլ Թուրքիային մօտենալը արժարձուել է որպէս մի լծակ Արեւմուտքին (Եւրոպային եւ Ամերիկային) մօտենալու համար:

Սկստի առնելով Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան առանձնատարութիւնները Միջին Ասիայի երկրների համաշխարհային շուկաներին կապուելու հնարաւորութիւնը տալու գծով, որից զուրկ է Թուրքիան իր աշխարհաքաղական դիրքի եւ այդ երկրների հետ հարեպակցելու պատճառով, եւ յատկապէս նկատի առնելով այդ երկրի ներքին մտահոգութիւնները իսլամական ուղղուածութիւն ունեցող շարժումների աճի բերումով, այդ շարժումների աճը արժարձուել է որպէս մի սպառնալից:

Թուրքիայի որոշ դառն փորձառութիւնները Միջին Ասիայում պատճառ են դարձել, որ իսլամական արժատակաւորութիւնը համարի շրջաձային տնտեսական սպառնալից իր օրակարգում հիմնական կացնի Իսրայէլի հետ դաշնակցութիւնը ռազմավարութեան:

ՕՊԱՆՆԵՐԸ ի յստակօրէն շեշտել է Միջին Արեւելքում եւ նրա մերձակալ շրջաններում իսլամական հակումների տարածումը ազդեակող

Թուրքիայի դերը: Սակայն Թուրքիայի ոչ-կրօնական բնոյթը եւ իր քարոզչութիւնները իսլամական արժատակաւորութեան դէմ աղաթել չեն դարձել, որ վերոյիշեալ շրջաններում իր ազդեցութիւնը տարածելու համար կրօնական որոշ քարոզչութիւններից եւս խոսափի:

Թուրքիան, որ տարիներ յառուսակ Եւրոմիութեան փակ դռների յետեւում է կանգնել եւ ներս ընդունուելու է սպասում, ջանացել է այդ միութեան սովորութեան իրականացնելու, սակայն այդ երկրի քաղաքական-հասարակական ոչ-քաղաքական վիճակը աղաթել է եղել նրա ցանկութեան իրականացումը:

Սկստի առնելով վերոյիշեալ կէտերը եւ այն, որ Թուրքիան առաջին իսլամական երկիրն էր, որ պաշտօնապ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՉԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԷՊԻ ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐՈՒ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ՀԱՅ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԱՒՈՐ ՈՒԺ ԲԻԻԶԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հայ - բիւզանդական յարաբերությունները, ինչպես նաև հայերու դեպի Բիւզանդիոն գաղթական կապերը հիմնականում կազմավորվել են Հայաստանի Բիւզանդիոնի եւ Պարսկաստանի միջև 387 թվականում կնքված հաշտության պայմանագրի արժեքներով: Այս պայմանագրի արժեքները հիմնականում կազմավորվել են Հայաստանի Բիւզանդիոնի եւ Պարսկաստանի միջև 387 թվականում կնքված հաշտության պայմանագրի արժեքներով: Այս պայմանագրի արժեքները հիմնականում կազմավորվել են Հայաստանի Բիւզանդիոնի եւ Պարսկաստանի միջև 387 թվականում կնքված հաշտության պայմանագրի արժեքներով:

ԼԵՆՈՆ Ա. ԿԱՅՍԵՐ ՕՐՈՎ ՀԱՅ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐ ԱԶԳԵՑԻԿ ՈՒԺ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Մարկիանոս կայսեր մահէն (457) տարեկան 7 Փետրուար 457ին գահ բարձրացաւ Բարկիացի Լենոն Ա., որ բանակի բարձրաստիճան գիւնդարկաններէն էր եւ զօրավար Ասփարի օգնականը: Գահ բարձրանալէն ետք ան առաջին հերթին 1, 113 նաւերէ բաղկացած մեծ տորմիդ մը եւ հարիւր հազար զինուորներ պատրաստեց, որոնք Ասփարիէ ցամաք ելան եւ մեծ հարուած հասցուցին վանտալներուն:

Այս ժամանակ Հայաստան, Վարդանանց պատերազմէն ետք, ամբողջովին նուաճուած էր պարսկական բանակներուն կողմէ, հոգեւորականներ ու նախարարներ քշուած եւ քստրուած էին Սասանեան կայսրութեան հեռուոր շրջաններ. հայոց աշխարհը մնացած էր լքուած ու անտէր, նախարարական տոհմերը ջլատուած ու կազմալուծուած, անդունդի սեմին հասած էին. անոնց բոլոր հարստութիւնները խլուած էին. շատ մը տոհմեր իրենց կալուածներէն հեռացած եւ ապահով վայրեր քշուած էին: Հայոց աշխարհի փափկասուն տիկիները փախարհերու վրայ կը բնակային եւ անուշահամ կերակուրներու փոխարէն խոտ կ'ուտէին: Իսկ ճարտար Գուգարաց Աշուշայ բոլորիստիանոսին մէջ ապաստան գտած էին Մամիկոնեան եւ Կամարակաւ ընտանիքները, Աղան Արծրունի եւ ապագայ պատմագիր Լազար Փարպեցի:

Հայաստանի այս իրավիճակին մէջ Արշակունեաց տոհմէն երկու իշխաններ՝ Արտաւան ու Գագրիկ, իրենց ընտանիքներով ու հետեւորդներով, հաւանաբար 460ական տարիներուն հեռացան Երկրէն եւ Բիւզանդիոնի սահմաններէն ներս ապաստան գտան: Լենոն Ա. կայսր անոնց արտօնութիւն տուաւ Մակեդոնիոյ Նիկիա քաղաքը հաստատուելու: Հետագային հայ Արշակունիներու այս սերունդը տեղափոխուեցաւ Փլիլիպոսիոս (ներկայ Պուլկարիա), եւ հոն կ'է Ատրիանապոլիս: Մակեդոնիոյ մէջ հաստատուած այս հայ Արշակունիներու սերունդները հետագային հիմը դրին Բիւզանդական կայսրութեան Հայկական կամ Մակեդոնական արքայական հարստութեան:

Այսպէսով, աստիճանաբար, առանձին նախարարներ Բիւզանդիոնի սահմաններ մտնելով, գլխաւորաբար բանակին մէջ ապարեզ գտան, որուն պատճառով ալ հետզհետէ աւելի մեծ թիւով նախարարներ իրենց հետեւորդներով ու զօրքերով Բիւզանդիոն տեղափոխուեցան եւ բանակին մէջ ծառայութեան մտան, մանաւանդ որ բանակին մէջ ծառայութիւնը բաւական լաւ կը վարձատրուէր եւ զինուորները առանձին հողակտորներ ալ կը ստանային: Հայ աղիւղները բիւզանդական բանակին համար անփոխարինելի զինուորներ էին: Իսկ արքունի պահակազօրքը, որ սրուարիոս կը կոչէր եւ երբեք հազար հինգ հարիւր հոգիէ բաղկացած էր, ամբողջութեամբ հայ զինուորներէ բաղկացած էր. անոնք աւելի լաւ վարձատրութիւն կը ստանային, քան միւս զինուորները:

Միւս կողմէ, հետզհետէ աւելի մեծ թիւով հայ ուսանողներ սկսան յանձնել Պոլսոյ զբոլորոցները, եւ իրաւամբ ալ այդ ժամանակի մատենագիրները բացառիկ գովեստով արտայայտուած են Բիւզանդիոնի մասին՝ զայն կոչելով «օհան իմաստութեան»: Հոն անոնք միասին կ'ուսանէին, կը ծանօթանային եւ շփուած կ'ուսնային յոյն, ինչպէս նաեւ աշխարհի չորս ծագերէն հաւարած ուսանողներու եւ մտաւորականներու հետ:

Լենոն Ա. կայսր իր նախկին մեծաւորին եւ հովանաւորին՝ զօրավար Ասփարի գերմանական զօրագուններուն ուժը հակակշռելու համար Վիլիլիոյ հիւսիսային Տաւրոսի Լեոնային գաւառներէն Իսաւրիայէն զօրագուններ Պոլիս տեղափոխեց: Իսաւրիացիները քաջ եւ պատերազմիկ հաւաքակազմներէն մըն էին, որոնք երկար ժամանակ իբրեւ վարձակներ ծառայած էին Հռոմի կայսրերուն: Յիշենք, որ ներկայիս Իսաւրիա քաղաքը Ջենգիմպար Գալա կը կոչուի: Անցեալին Իսաւրիոյ շրջանին կեդրոնը Սելեւկիա քաղաքն էր: Նշենք նաեւ, որ

Իսաւրիացիներ հետագային 717ին տիրացան Բիւզանդիոնի գահին. Իսաւրիական հարստութիւնը գոյատեւեց մինչեւ 802: Ջօրավար Ասփարի սպանութենէն ետք, 471ին, Լենոն Ա. յաջողեցաւ ինքնիշխան կերպով դեկալարել կայսրութիւնը:

Լենոն Ա. կայսր 473 Հոկտեմբերին իրեն յաջորդ նշանակեց բողոք (աղջկան զաւակը)՝ Լենոն Բ., որմէ քանի մը ամիս ետք, 3 Փետրուար 474ին կայսրը մահացաւ: Մեծ հօր կայսերական կտակին համաձայն, գահ բարձրացաւ Լենոն Բ., իսկ քանի մը օր ետք, 9 Փետրուար 474ին հայրը Ջենոն փոխ կայսր հռչակուեցաւ:

Այս ժամանակ հայ ուխտապահ նախարարները Վահան Մամիկոնեանի շուրջ իմբուած՝ պարսիկներուն դէմ ապստամբութեան համար նախապատրաստական մեծ աշխատանք կը տանէին: Լենոն Բ. զինուորական օգնութիւն խոստացաւ հայերուն, բայց յետոյ դրժեց խոստումը: Ան քանի մը ամիս միայն գահակալեց եւ 10 Նոյեմբեր 474ին մահացաւ:

ՋԵՆՈՆ ԿԱՅՍԵՐ ԳԱՂԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՏՔ ՀԱՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒ ԶԵՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԻՐԱՍՏԱՌԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆՓՈՒՄՆԵՐ

Լենոն Բ. ի մահէն ետք անոր յաջորդեց հայրը՝ Ջենոն. որ արդէն փոխ կայսրի աստիճան կը վայելէր: Ջենոն կայսր իսաւրիացի էր եւ 466ին կամ 467ին ամուսնուեցաւ էր Լենոն Ա. ի աղջկան՝ Արիանտի հետ:

Ջենոն կայսեր առաջին գործերէն մէկը եղաւ Ասփարիէի վանտալներուն հետ խաղաղութիւն հաստատել: Բայց այնուհետեւ նոր դժուարութիւններ եւ ներքին տագնապներ յառաջ եկան, որոնք խորապէս ջրկեցեցին կայսրութիւնը: Արդարեւ, տակաւին հազար գահակալած, անոր մօտիկ գործակիցն ու հարեանակիցը՝ իսաւրիացի Իլլոս եւ Լենոն Ա. կայսր աներորդին՝ Վասիլիսկոս պետական հարուած մը կազմակերպեցին եւ գահընկէց հռչակեցին Ջենոն կայսրը, որ իր հետեւորդներով միասին Իսաւրիա քստրուեցաւ: Վասիլիսկոս եւ Իլլոս միասնաբար գրաւեցին իշխանութիւնը, բայց յետոյ Վասիլիսկոս իր ձեռքերուն մէջ կեդրոնացուց իշխանութիւնը, ինքզինք կայսր հռչակեց եւ քսան ամիս իշխեց Պոլսոյ մէջ. ան իր կրօնական համոզումներուն համար չսիրուեցաւ ժողովուրդին կողմէ. իր կարգին, Իլլոս ժամանակ մը ետք փոխեց իր դիրքը եւ հակադրուեցաւ Վասիլիսկոսի՝ այս անգամ զօրավիզ կանգնելով քստրական կայսր, որուն շնորհիւ Ջենոն 476 Օգոստոսին վերադարձաւ Պոլիս եւ վերագրուեց իշխանութիւնը:

Այս ժամանակ բունցալ պայքար մը ծայր առաւ միաբնակ եւ երկաբնակ (քաղկեդոնական) եկեղեցիներուն միջեւ. եկեղեցեցան պայքարները մեղմացնելու, միաբնակներն ու երկաբնակները հաշտեցնելու եւ այդպէսով ալ կայսրութեան միասնականութիւնը ապահովելու նպատակով Ջենոն կայսր 482ին հրապարակեց «Հենոսիկոն» (միաբնակութեան օրհր. հայերէն թարգմանութիւնը՝ «Գիրք Թղթոց») անիկա առաջին հերթին Եգիպտոսի եկեղեցիին ուղղուած էր՝ իբրեւ կայսրութեան սահմաններուն մէջ գործող միաբնակ ամենեւեմ մեծ եւ զօրաւոր եկեղեցիին:

Փոքր Ասիոյ մէջ 484ին մեծ ապստամբութիւն մը բռնկեցաւ Ջենոն կայսր դէմ. այս ապստամբութեան գործուն մասնակցութիւն բերին նաեւ Հայաստանի հարաւային նահանգներու՝ Անձիտի, Անգեղ Տան, Հաշտեանքի, Մոփքի եւ Մոփք Մահուսիի նախարարները: Ջենոն կայսր չորս տարուան պայքարէ ետք, մինչեւ 488, զինու զօրութեամբ, արեւմ մէջ խեղդեց ապստամբութիւնը. ըմբոսներէն շատեր ձերբակալուեցան եւ գլխատուեցան:

Ռերա կղզին Եգէական ծովուն մէջ:

Ապստամբութեան ճնշումէն ետք Ջենոն կայսր նախարարներու իշխանութեան ժառանգական իրաւունքը ջնջեց եւ կարգադրեց, որ նախարարութիւններուն կառավարչութիւնը Բիւզանդիոնի պետական տնօրինութեան յանձնուի:

Նոյն ժամանակ, 488ին Ջենոն կայսր համաձայնագիր կնքեց օսբգոթերուն հետ, եւ ինքզինք թագաւոր հռչակած Օտոքարը վար առնելով՝ 489ին Թեոտորիք օսբգոթերու ղեկավար եւ իտալիոյ թագաւոր հռչակեց: Ջենոն կայսր նաեւ ծրագրեր մշակեց օսբգոթերը ցրուելու դեպի Արեւելեան Եւրոպայի տարբեր երկրամասեր:

Ջենոն կայսր նաեւ փոփոխութեան ենթարկեց կայսերական պահակազօրքին՝ սրուարիոսի կազմը. արդարեւ, մինչեւ այդ ժամանակ իրենց սեփական պահակազօրքին անդամները

Ռոտոս կղզին Լիմոսոս պարսպապատ աւանը, կառուցուած՝ խաչակիրներուն կողմէ:

կայսրերը հայ զինուորականներէն կ'ընտրէին՝ անոնց քաջութեան եւ զինուորական վաստակին համաձայն. եւ լաւ ալ կը վարձատրէին զանոնք: Բայց այնուհետեւ Ջենոն կայսր կարգադրութեամբ սրուարիոսին կազմ փոփոխութեան ենթարկուեցաւ. անոր հայ զինուորներէն շատեր արձակուեցան եւ յոյն զինուորներով փոխարինուեցան. եւ թիւն ալ չորս հազարի բարձրացաւ: Թեւ զգալի թիւով հայ զինուորներ կը մնային, բայց դրամի ուժով անոր մէջ ընդունուեցան նաեւ անընդունակ, զինուորական արեւմտեան անտեղեկ եւ անփորձ մարդիկ: Յիշենք, որ Պոլսոյ մէջ, կայսերական պալատին եւ ռազմագիտական կետերու վրայ տեղադրուած կայսերական պահակազօրքը վճարակաւ դերակատարութիւն ուներ վարչակարգի պաշտպանութեան, արքունիքի ներքին հարցերուն, ինչպէս նաեւ գահակալական կոլիւններուն ու ներքին խռովութիւններուն մէջ: Ջենոն կայսր մահացաւ 9 Ապրիլ 491ին:

ՄԱՍՏԱՍՄԻՈՍ ԿԱՅՍԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ջենոն կայսր մահէն ետք գահ բարձրացաւ Անաստասիոս: Մնած՝ մօտաւորապէս 430ին, Տիրաքիոմ, ան իբրեւ ինքնակալ ծառայած էր Ելեւմուքի սպասարկութեան մէջ եւ Ջենոն կայսր անձնական թիկնապահը եղած էր: Ջենոն կայսր մահէն ետք անոր արքային՝ Արիան-

տի բիւզանդացի վարձակառու Անաստասիոս կայսրը ընտրուեցաւ, որմէ ետք Արիանտ ամուսնացաւ Անաստասիոսի հետ:

Գահ բարձրանալէն ետք (491) Անաստասիոս ջնջեց պետական պաշտօնները վաճառելու դրութիւնը. բարեկարգեց տուրքերու դրութիւնը եւ պետական կառուցը: Անոր առաջին գործերէն մէկը եղաւ նաեւ Ջենոնի գլխաւոր նեցուկը հանդիսացող իսաւրիացի զինուորականներն ու պաշտօնատարները չեզոքացնել եւ հեռացնել Պոլիսէն:

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ ան 497ին վերականգնեց օսբգոթերու իշխանութիւնը Իտալիոյ մէջ. բայց յետոյ օսբգոթ երկու տիրակալներ անոր դէմ ելան, որուն պատճառով ան 508ին մեծ արշաւախումբ մը կազմակերպեց Իտալիոյ դէմ:

Անաստասիոս կայսր մերժեց մասնակցութեան իր բաժինը վճարել կովկասեան դուռներու պաշտպանութեան համար յատկացուած ծախսերուն բարբարոս բաֆառաշրջիկ ցեղախումբերու դէմ, որոնք կ'արշաւէին Պարսկաստանի եւ Բիւզանդիոնի վրայ: Այս պատճառով 502ին մեծ պատերազմ մը ծագեցաւ Բիւզանդիոնի եւ Պարսկաստանի միջեւ: Պատերազմին գլխաւոր բատերաբեմը դարձաւ Հայաստանը. պարսիկներ անցան 442ի դաշինքով երկու կայսրութեանց միջեւ հաստատուած սահմանը, գրաւեցին Թեոդոսուպոլիսը (Կարին), Ամիդը եւ ռազմագիտական կարեւոր կարգ մը բերդեր: Բիւզանդական բանակը բունցալ մարտերէ մեծ կորուստներ տալէ ետք նահանջեց: Կոլիւններ հայկական հողի վրայ տեւեցին տարիներ: Անաստասիոս ստիպուած հաշտութիւն ինկրեց եւ 505ին դաշինք կնքեց Պարսկաստանի հետ՝ արքայից արքային խոստանալով վճարել իր բաժին գումարը:

Պարսկական բանակին բիւզանդական սահմաններէն (արեւմտեան Հայաստանէն) հեռացումէն ետք, երբ վերահաստատուեցաւ նախապատերազմական վիճակը, Անաստասիոս աշխատեցաւ անելի ամրապնդել իր իշխանութիւնը արեւմտեան Հայաստանի մէջ. առաջին հերթին ան Մծբին քաղաքին մօտակայքը, անոր դիմացը՝ Իսաւրիոցը կառուցեց, ինչպէս նաեւ Թեոդոսուպոլսոյ պաշտպանական ամրութիւնները ամրապնդեց:

Անաստասիոս կայսր իր նախորդին՝ Ջենոնի նման խորապէս համոզուած միաբնակ էր եւ հակադրուած յոյն եւ լատին եկեղեցիներուն, ու կը շարունակէր հուլանադոնի ու իրախուսել հակաքաղկեդոնական շարժումը, այն հասկացողութեամբ, որ տարբեր մշակութիւններով, հոգեբանութեամբ ու տարբեր պատմութիւններով ազգերը նոյնիսկ բնութեամբ միասնակաշխարհահայեցողի մէջ միացնելը անհնարելի էր: Այնպէս որ, Անաստասիոս ազատութիւն տուաւ. որ Քաղկեդոնի հակառակ վարդապետութիւն ունեցող եկեղեցիները իրենց սկզբունքները պաշտպանեցին հրապարակաւ եւ արտապաշտութեան միջոցներով: Մտածուեցաւ նոյնիսկ տիեզերական նոր ժողով գումարելու եւ Քաղկեդոնի ժողովը դատապարտելու մասին:

Անաստասիոսի այս քաղաքականութիւնը մեծ դժգոհութեան պատճառ դարձաւ Պոլսոյ եւ ընդհանուր առմամբ Եւրոպական նահանգներուն մէջ, բայց Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ հայաբնակ նահանգներուն մէջ իրադեցուց կացութիւնը:

Այս պայմաններուն տակ հայ եկեղեցին, Բաբգէն Ա. Ռմմեսցի կաթողիկոսին նախաձեռնութեամբ 506ին գումարեց Դուլիսի ժողովը, որուն մասնակցեցան նաեւ լրաց եւ աղուանից եկեղեցիները եւ Պարսկաստանի հակաքաղաքական հոգեւորականներէն պատգամաւորութիւն մը. այս ժողովին դատապարտուեցան քաղկեդոնականութիւնն ու նետորակաւորութիւնը եւ վերահաստատուեցաւ հայ եկեղեցու միաբնակ ուղղափառ դաւանանքը:

Այս ժամանակ պուլկարներ եւ սլաւական տարբեր ցեղեր տեւաբար կը ներխուժէին Բիւզանդիոնի խորքերը եւ մինչեւ Պոլսոյ դուռերը կը հասնէին՝ տեւաւ սպառնալիք մը մնալով մաշտաքաղաքին եւ կայսրութեան ապահովութեան: Ի վերջոյ, Պոլսը անոնց յարձակումներէն պաշտպանելու համար Անաստասիոս 512ին պարսպապահ կառուցեց Սեւ ծովէն մինչեւ Մարմարա ծով երկարութեամբ:

Միւս կողմէ, Թրակիոյ զինուորական հրամանատարը Վիքտորիան տեւաբար ապստամբ վիճակի մէջ կը գտնուէր եւ տեւական յարձակումներով մեծ կորուստներ կը պատճառէր կայսերական բանակներուն: Անաստասիոս մեծ զօրք դրկեց անոր դէմ եւ 515ին վերջնականապէս նուաճեց զայն:

Անաստասիոս իր եղբորորդիները սկսաւ պատրաստել իբրեւ իրեն յաջորդ, բայց 9 Յունիս 518ին մահացաւ եւ անոր յաջորդեց իլլիրիացի եօթնամասնական Յուստինոս Ա., որ պալատի պահակազօրքին հրամանատարն էր կոմսի տիտղոսով:

ԱՍՊԵՏ ՍԱՆՃԻԿԵՆ

ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՍՅԵՆ
HAMPIG SASSOUNIAN C - 88440
CSP - L.A.C. D -5- 232 44750
60-TH ST. WEST LANCASTER,
CA, 93536
USA

